

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bibliotheca Scriptorvm Sacri Ordinis Cisterciensis Elogiis Plvrimorvm Maxime Illvstrivm Adornata

Visch, Charles de

Coloniæ Agrippinæ, 1656

Cvrsvs Philosophicvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38433

illa Orthographiam communem, ista Sinen-
sem imitatur.

Chiro-rhetorica: docet attentos Auditores
non tam verbis quam manu capi.

Chiro-dialectica: Est contentiosa & bellatrix
Facultas, & veritatem propugnans manu
clausa.

Chiroarithmica: manu numerat, & difficiles
computus digitis expedit.

Chyrometria: Metitur digitis terras, astra, &
omnia quæ cœli ambitu continentur.

Chromusica, Artem totam manu curiosè de
lineâ complectitur. Hic multa in venis nova,
& quæ veteribus & junioribus univèrsis igno-
ta.

Chirochronica. Tempora & ætates coordi-
nat, Æras ad articulos proprios reducit, & hi-
storias expendit: Numeros omnes Ecclesiasti-
cos juxta stylum utramque (nimirum, aureum
numerum, Epactam, Mœnsis diem, Lu-
næ ætatem, Cyclum Solærem, Literam Do-
minicalem, &c.) summâ facilitate repræ-
sentat.

Chyromantica. Lineas manûs examinat, &
rejectis characteribus, quos superstitiosa anti-
quitas consideravit, speculatur notas medicas
& naturales, & ex illis secreta multa detegit, &
multa futura prædicat.

Doctrinæ consequentiâ & similitudo de-
poscit, ut *Chyromantiæ METOPOSCOPIAM*
conjugamus; scripserunt olim de illa plurimi,
non tamen prudenter & exactè.

Chyromnemonicæ, quæ intentionalium specie-
rum thesaurum pugno claudit. Est valdè neces-
saria facultas, ut juvetur memoria, aut
manuducatur si velis, totamque *Artem Mæ-
moria*, quam vocat, reducit ad Articulos ma-
nuum;

Has Facultates complectitur *Chyrosophiâ*,
in quâ debent Jvenes eruditi esse benè verfa-

ti, ut si carere libris aut peregrinari contingat,
carere Bibliothecâ non possint; Ergo

*Ne possis docto Librûm spendere carere,
Sic tibi Chyrosopho Bibliotheca Manus.*

C V R S V S
PHILOSOPHICVS.

M Erud' excludebat à suis scholis Plato omnes im-
peritos Matheseos, non enim securè poterimus
philosophari, nisi Mathematibus sinus instructi. Igitur
novo spiritu & animo quantum stadium percurramus.
Et ut expeditius possimus, Librorum, quos hic *Cursus*
complectitur, brevem contemplemur Catalogum.

Grammatica speculativa: Hinc multa perti-
nent, quæ solent in Logica tradi. [Hunc libel-
lum scripsi, ut scientificè sciremus, quæ velut
naturaliter facimus, hoc est, loqui. Ut cujuscun-
que Idiomatis perfectiones & imperfectiones
cognosceremus; & animadverteremus distin-
ctum iri omninè eloquentiam ab exorbitantia;
posseque novum condi Idioma, quod nullâ
prærogativâ careat.]

Sed cur Philosophicum Cursum à Gramma-
tica incipio? Quia Methodus doctrinalis re-
quirit, ut à notioribus & facilioribus ad minùs
nota & facilia ascendamus: Et puer, qui præ-
ter Grammaticam Latinam nihil scit, (tales
sunt ferè omnes) expeditius de Orationis parti-
bus sibi probè cognitis philosophabitur, faci-
lius dialecticabitur de vocibus, quàm de con-
ceptibus aut speciebus, quarum vel solo no-
mine sub initium terrebitur. Accedit, Voca-
lem Grammaticam multum differre ab Intelle-
ctuali, multum Vocalem Logicam à Mentali,
& illas ab eo solo miscendas, qui velit Quadra-
ta Rotundis confundere. Ascendat igitur Stu-
diosus per gradus, & si notis juvetur, ut ad
minùs.

minis nota procedat, cursus erit securior, & facillior, & citius ad Metam-Physicam, seu ad Metaphysicam veniet.

Logica. Et quia multa à Logicis video confundi, quæ sunt toto cælo diuersa, idè voces à conceptibus volui distinguere, & quinque libris Dialecticam totam comprehendere: & sunt ipsi.

Logica Vocalis. Et hæc Ars à Grammatica differt, sicut Gladiatoria à gladijs; nam Grammatica conficit voces, quibus Logica utatur.

Logica Scripta. Pauca de illa dicuntur, sed quæ summoperè prodesse possint.

Logica Mentalis. Hæc unica operationes Mentis dirigit, nam vocalis subornat linguam & scripta calamum: differt toto cælo à prioribus. Et vt vel leuiter differentiam insinuem, è multis, quæ ibi persequor, hæc pauca profero. Ostendo inter alia curiosa, dum conceptuum naturam & virtutem examino, Convertentes Conversasque Propositiones, quas calamus & lingua distinguit, si purè sint mentales coincidere. Probo in Syllogismo intellectuali utramque præmissam coexistere: adeoque Majoris & Minoris (hoc est, prioris & posterioris) denominationem locum habere in vocibus & scripturis, non in mente. Hinc, quia video omnes Syllogismos, imperfectos quos vocant, aut Conversione terminorum, aut Præmissarum Transpositione, ad perfectos reduci, in intellectu nullos esse imperfectos affirmo. Et quia meus Reformator Dialecticus negat dari Propositiones negativas in mente, quod ipsum efficacissimè demonstrat, etiam *Celarent & serio* à Logica mentali profero: *Darij* in *Barbara* inibi statuo. Et concludo unicum & simplicem syllogismum mentalem, concinnatum in *Barbara*, esse Vertumnum quemdam Logicum, quemdam Proteum Dialecticum, qui ad

viginti aut triginta etiam formulas & modos vocaliter posse reduci. Et hinc aperio viam, ut summam Intellectus potentiam, & summam linguæ impotentiam noiscamus.

Reformator Dialecticus. Jam ipsius mentionem feci, dari negantes Propositiones negat, & inde multas & grandes consequentias deducit. Fuit olim à me adhuc puero conscriptus, & quia etiamnum placeat, debuit Logicæ adiungi.

Seuera Argumentandi Methodus. Est valde necessaria hoc ævo, vt reformetur abyssus non paucarum Vniuersitarum. Eius partes sunt duæ. Prior Speculatiua est, posterior practica. Illa Præsidem, Propugnantem, & Argumentantem instruit, hæc Instructionem appositis exemplis illustat, à ratione & ab auctoritate. Prodiit olim Duaci, & fauorem multorum meruit, sed recederet multò auctior.

Paralogica. Ostendit non dari Entia rationis; omniaque, quæ huc usque talia dicta vel credita, esse Entia labii. Hunc Librum attentè legi suadeo, nam si semel proscribantur à Gymnasilis chimæra & figmenta rationis, securiores nascuntur consequentiæ, quæ hucusque remorante formidine aboriri & periclitari dicebantur.

Metalogica. Ne ingrederet inutilem Questionem, quæ inquit, Anne Vniuersalium Contemplatio ad Logicam, an potius ad Metaphysicam pertineat? neutri illam adscribo, sed Metalogicam instituo, in qua de Vniuersalibus & Prædicabilibus (nimirum, Realibus, Modalibus, Formalibus, Expressiuis, Positiuis, Negatiuis, Internis, Externis, &c.) noua arte & industria discepto.

Prima Philosophia. Sic placuit vocare illam scientiam, quæ examinat Prima Principia. Hæc apud alios sunt plurima, & dicuntur Axiomata, & tamen apud alios tam pauca, vt miremur

mur Ingenii potentiam, quæ ex tam paucis fundamentis intulit tam multa & tam varia.

Metaphysica Pura. Porro PRÆDICAMENTUM est Prædicamentorum superiorum & inferiorum coordinatio: & SYSTEMA est decem prædicamentorum sub uno Ente contextus: & hunc Metaphysica contempletur. De hac scientia, aut potius sapientia, scripserunt quam multis & singuli non Prædicamenta solum, sed & Scholas contexterunt, ita ut nec apud ipsos reperire sit Prædicamentum purum, neque puram Scholam. Nos doctrinæ puritati studuimus & duodecim aut etiam plures, puras & puras Scholas aperiri curamus. Eæ sunt

Schola Nominalis. Respondet nomini, & omnes terminos, qui sunt Philosophorum proprii, exponit; ostenditque multas & varias in Philosophia, multas in Theologia Quæstiones, quæ videntur gravissimæ, re medullitus examinata ad meram Logomachiam reduci.

Schola Realis. Ens à suis attributis, & à Prædicamentis, hæc inter se & consequenter genera à differentis reali distinctione intercedit, & à gravissimis difficultatibus facillimo negotio se subtrahit.

Schola Modalis. Quæ in præcedente per realitates, omnia in hac per modos explicantur. Complectitur doctrinam variam subtilemque; & maximè necessariam hoc ævo, quo ignotæ antiquis Modales entitates obtinent, & multa earumdem ubertate explicantur.

Schola Formalis. Minori ipsa dispendio Modos in formalitates convertit. [Formalitates nomine intelligimus Conceptum obiectuum distinctione ex naturâ rei, aut præscissione obiectuum (coincidunt enim) discriminatum.]

Schola Expressiva. Omnia hæc parcius per expressiones meras & connotata saluamus. Subtilior præcedentibus & politior; sed non mediocribus tradenda ingeniis; nam sicut prima

aut etiam secunda iudicatur facillima, & quæ ab omnibus addisci queat? hæc quinta videtur subtilissima, & quæ à pingui Minerva percalleri non possit; subtilia enim non nisi subtilibus tradenda sunt.

Schola Negativa. Omnia adhuc parcius hæc per formas negatiuas exponimus & illustramus.

Schola Actionalis. Cæperunt Actione Juniores uti, imò & abuti sæpè: & quia Eminentissimus Cardinalis de Lugo, gentis Hispanæ gloria, Durationem ab illa non distinguit; & alii eandem doctrinam ad alia Prædicamenta extendunt, volui exclusis multis formis per solas Actiones totam Philosophiam materialem salvare.

Schola Localis. Hodie est valde communis, & apud Viros magnos in pretio, statuitque omnia corpora permanentia ubicatione & situatione merâ: & successiua omnia distingui mero motu locali.

Schola Magnetica. Ponit ob oculos Herculeum lapidem, & illo substruit novam Philosophiam, quam existimat non posse facillè aritari vel deijci, quod sit supra firmam petram fundata. Complectitur rara & inaudita multa, quorum notitiâ non debet Philosophus noster destitui.

Schola Chymica. A viro, qui doctus videri vult, ignorari non potest. Agit in Metaphysica de Ente Chymico, & sub illo de decem Chymicis Prædicamentis: In Physicâ, de Principiis & causis Chymicis: In Libris de Cælo & Mundo omnia Chymicè exponit, & non sine ingenio è Luce prius creatâ, singula elementa & sphaeras vi caloris, iuxta Regulas Artis educit. In Libris de Anima, analogiâ delectatur, & Positiones Chymicas ad Vegetatiua, Sensitiua & Rationalia extendit. Etiam audet angelicis & diuinitis; &

Pro

Prophetarum Patrumque putat Testimoniis iuvari; quæ non vult omnino metaphoricè intelligi, sed asserit in ordine rerum immaterialium dari aliquid spirituale, quod analogum sit luci corporeæ.

Ha Schola sufficere debere videbatur: at uberioris doctrina gratia etiam iste debuerunt adjungi: videlicet:

Schola Infinita. In cuius priorè parte rerum Infinitas, Immenfitas, & Eternitas examinantur: in posteriore specialiter agitur de Syn-categorematico Infinito, hoc est de Indefinito.

Schola Eucharistica. Quæ ex Sacramento Venerabili plurimas consequentias deducit, quæ Rem Philosophicam illustrant & exornant.

Schola Miraculosa. Quid in singulis Prædicamentis ordinaria: quid absoluta Dei potentia valeat, accuratè examinat, & vires naturæ metitur.

Schola Deiformis. Est omnino curiosa. Supponit multa à Philosophis, multa à Theologis, exponi & illustrari, recurrendo ad Deum, formam extrinsecam, aut etiam efficientem causam; & inquit, An eodem modo possint omnia? & hic ubi ad Deum ventum, Philosophiæ Puræ finem ponimus.

Hucusque à ratione proceditur, transitur ad auctoritatem, & examinantur Hominum Illustrium, (anti-quorum, juniorum) Resolutiones, quæ hodie in pretio.

Heterodoxa Metaphysica: Huc præcipuè **AUTHORES** subsequentes pertinent.

Democritus. Antiquissima hujus Philosophi doctrina est: & iuxta ipsam omnia componantur ex atomis.

Empedocles. Democriti doctrinam promovet, & ex atomis quatuor elementa, & ex his omnia ingeniosè constituit.

Pythagoras. Priores dilucidat, Elementa di-

stinctione accidentariâ discernendo. **Anus** & Theologicè fuit, & sælici discursu carnis resurrectionem tradidit: quam sententiam, verissimam & sanctissimam, eius Discipuli ad varia deliria detorserunt.

Plato. Fuit olim celeberrima Academica Secta Scholiarchâ Aristocle, qui postea Plato; & ante Div. Thomam ferè unica in toto Orbe terrarum.

Aristoteles. In magno tamen olim honore apud Ethnicos, apud Catholicos damnata fuerunt eius dogmata, proscripque ab Ordinibus Religiosorum; & quia humana omnia caduca, & inconstantia, iterum revocata & eucta à Scholasticis, sed tandem iterum excussimus servile iugum, & veritatem unam potius hodie, quàm totum Percipatum curamus.

Virgilius. Quem maximum fuisse Philosophum Ecloga sexta, & Georgica uniuersa testantur.

D. Thomas. Est enim hoc sæculo insignis Thomistarum Doctrina, & in multis Vniuersitatibus sola: & sed aliqua videtur supponere, quæ libenter videremus clariùs dilucidari.

Scorus. Subtilis est, & cui frustra impallefcit qui ingenium eximium non habet.

Lullus. Multa promittit, at promissis diues quilibet esse potest.

Ramus. Debuit huc poni, & specialiter examinari propter aliquos, quibus rara potius, quàm vera sunt chara.

Paracelsus. Tradit Chymicam Philosophiam; cuius nos etiam Dogmata, prout iubet veritas, rejicimus aut approbamus.

Campanella. Habet multos Discipulos, præcipuè in Gallia. Verum quia afflictus Vir semper caruit Libris & exercitio, semper tranquillo animo, deberet eius opera aliquis Vir doctus referbere & ad consona fundamenta eliminare.

Lorca. Est in pretio apud Cistercienses præcipuè

cipuè Hispanos, qui supponi præcipiunt, Græciam Peccatumque in eodem instanti intrinseco & reali esse simul, quod Lorca tenet; & hinc totam Dialecticam, totam Physicam & Metaphysicam; imò utramque Theologiam (Naturalem & Moralem) alterant.

Ioannes Marcus. Platoni est ingenio & doctrinâ simillimus; sobriè tamen Ideas, sed sensu, aut vero, aut saltem probabili admittit, & de rerum arcanis principiis felicissime philosophatur. [Est Magnificus Vir, Bohemæ Physicus; (Græcè *Archiater*, Hispanè *Protomedicus*) Primarius Vniuersitatis Carolinæ Professor, Libris optimis clarus, & aliùs quàm cæteri sapienti.]

Mannaetta. Physica Chymicis conciliat: & sublato discrimine se expedit à maximis difficultatibus [Hunc post alios enumerò, quoniam Ideas suas edidit tardiùs, & plerasque adhuc supprimit, nec typis mandari permittit. Est hodie Viennensis Vniuersitatis Rector & Professor Primarius: summi ingenij & studij Vir, & apud omnes maximæ autoritatis.]

Cartesius. Hollandis ipse & etiam Anglis placet. Parco Naturæ Genio studet, Localem Philosophiam scriptis subtilissimis dilucidauit. Habet Discipulos doctos, & editis Voluminibus claros; & ut video, pauculis opinionibus decircinatis aut sublatis, cæteræ irrepunt, & erunt aliquando communes.

Helmontius. Novi Hominem. Fuit pius; doctus & celebris: Galeni & Aristotelis iuratus Hostis; sub quo ægri non laborabant diu, nam secundâ aut tertiâ ad summum die carebant vita aut morbo. Vocabatur præcipuè ad illos, qui ab alijs Medicis deserebantur, è quibus non paucos restituit vel freudentibus illis, à quibus fuerant condemnati. Proderunt jam tandem eius Opera, & in ipsis continua contra Peripateticos & Galenistas Satyra, multis onusta

Bibliothec. Ord. Cist.

folijs, fructu tenui; quæ quoniam ab Empiricis & Paracelsistis in Galenistarum odium promouentur, debuerunt à nobis medullitè examinari.

Valerianus. Est re & nomine Magnus, & pollet felicissimo ingenio; multa contra Aristotelem scripsit, quibus eiusdem maximos errores detexit; sed quia ingenia et si simillima sint, in omnibus conuenire non possunt, obseruari nonnulla, quæ meo non consonant, & de illis scripsi specialem tractatum, quo Hæretodoxam Metaphysicam claudio.

Hæc est Idea nostræ Philosophiæ, quæ, ut puto, non deberet carere, qui Professore agit: nam Discipulus, ut bonus sit, unam solam scholam percellere subetur: hoc enim sufficit ingeniosè responsuro sub alio: at Magistri est obligatio multò latior; nec videtur tanto nomine dignus, qui aliorum opiniones ignorat.

Hucusque rerum essentias contemplati, quid Deus potuerit facere vidimus; non quid fecerit; ergo progrediamur ulterius, & Opera Divina discutiamus.

Physica. Agit de substantiâ existente; & quia est multiplex ista, etiam Physica est multiplex.

Physica Naturalis. Nomen mordeat aut irrideat Erasmus, nam & ipse irridetur à nobis, qui videmus ab eodem ignorari, aliud esse unde nomen delimitur, aliud quod sonat. *Canonicus Regularis* non est *Canonicus canonicus*, ut ille objicit; nec *Physica Naturalis* est Physica physica, quod ipse objiceret; sed Physica prorsus inanima, nam hodie actiones quæ intentionales non sunt, *Naturales* vocantur. Est huius Facultatis obiectum Corpus inanimatum, partes duæ, Analytica seu diuisoria, & Ergastica seu Productoria. In primâ parte totum Mundum ob oculos pono, illumque in quinque elementa (Terram, Aquam, Aërem, Ignem & Ætherem) divido, & singula membra diuisionis examino, Elementum subdiuidere in substantiales Materiam & Formam frustra conor, & hoc

hoc genere indivisibile esse statuo. Materiam in partes integrantes subdivido, & minimas partes reperio, quas voco *Atomos*, seu *Indivisibilia*. In secundâ omnia brevius decido, quoniam in scholâ reali cum Prædicamento actionis, omnia sunt radicibus examinata.

Physica Elementaria: quæ de corporibus sublunariibus disputat.

Physica Cælestis; quæ de Cælo, Syderibus, & Constellationibus.

Physica Meteorologica; quæ de Novis Stellis, Cometis, Fulminibus, Fulguribus, Tonitruis, Iride, Halone, &c.

Physica Vegetativa. Planta est ejus objectum, & eadem methodo (videlicet Analyticâ & Ergasticâ) omnia expendit.

Physica Sensitiva. Agit de Bruto, & præcipue de peregrino, & nostris Scholis minus noto.

Physica Humana. Sibi proponit considerandum Hominem; & quia in ipso reperit duas partes substantiales (Corpus, Animam) prius illud posterius istam contemplatur. Cùm de illo, de ejus figurâ, membris, ossibus, venis, nervis, & humoribus disputat. Cùm de istâ, de ejus essentiâ, potentijs, habitibus, speciebus, actionibus, ubique proprias opiniones expendimus, & oppositas accuratè proponimus, & robustè impugnamus.

Physica Angelica. Agit de Cælestibus Intelligentijs, quas *Spiritus* vocamus vel *Angelos*. Semper servatur eadem Methodus.

Physica Media. Ejus vel nomen hodie ignotum, & tamen nostro ævo repertæ sunt non pauca Facultates Mediæ. Concionatoria Ars, quam à D. Bernardo didicerunt Hispani, est inter Rhetoricam & Dialecticam Media: Logarithmica, quam invenit Neperus, inter Arithmeticam & Geometriam est Media: tota Philosophia Moralis inter Chimericam & Realem Media; in ipsa Metaphysica invenerunt Junio-

res Entia Media: inter Substantiam & Accidens multa Helmontius, inter Accidens & Modum multa alii. Hispositis transitur ad Physicâ, & quia substantiæ nobis notæ istæ sunt, videlicet *Inanima*, five *Inorganica*, *Vegetativa*, *Sensitiva*, *Humana* & *Angelica*; In hoc Libro inquiretur, an admittendæ sint substantiæ Mediæ? Porro Zoophytâ esse corpora quædam inter Plantas & Animantes media, communis affirmat opinio. Anne verè? & si verè, Anne Magnes inter Lapides & Plantas medius est? Anne Sydera vivunt vitâ progressivâ Hominibus & Brutis communi, cùm tamen Animalia non sint? An etiam ipsa inter Plantas & Animantes media? Anne Simij, quorum sunt versutiæ mirabiles, an ne Canes; an ne vulpes, &c. potest dici Animalia media, Irrationalibus nobiliora, & ignobiliora Rationalibus? Anne tandem inter Homines Angelosque sunt aliæ creaturæ, quæ respectu Angelorum corporeæ, & respectu Hominū spirituales dici queant? quales sunt illi, qui à Veteribus dicti, *Manes*, *Lares*, *Penates*, &c.

In controversiis singulis examino, quid divinitus fieri potuerit, quid sit factum. Ubique Fidei Dogmata, & demonstratas Positiones inquirito; rariùs invenio; & idcirco plerumque probabilibus & incertis diffidens, persono, *Non iri multiplicatum Entia sine necessitate*.

Physica Divina. Ab alijs dicitur *Theologia Naturalis*. Agit de Deo præseindendo à miraculis & Fide supernaturali. Stat principijs merè Naturalibus. Summè est necessaria Theologis ista Physicæ pars, sine quâ non poterunt ullo modo intelligere, quæ divinitus sunt revelata.

Hic dabitur *Philosophia Mathematica*, & ipsa est, quæ *Mathesis Audax* dicebatur. Huc eam ponere debui, multæ enim Controversiæ, quæ obscurius in Physicâ & Metaphysicâ traduntur, non possunt aliter decidi, quàm ad numeros & lineas recurrendo.